

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házasodva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidőkre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Beosztás és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczna-utca 3.

Ausmerhetőség kártyák visszadási
 vagy megújítási nem vállaljuk.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Elégedetlen néptanítók.

Kétségtelen dolog, hogy ezidőszerezt kevés megelégedett ember járkal a föld hátán. Még a dús gazdag bankár is panaszkodik a viszonyok mostohasága miatt, de legtöbb panaszt, az elégedetlenség legtöbb jelét azoknál a társadalmi rétegek-nél tapasztalhatjuk, amelyek becsülettel dolgoznak az ország javára, ámde munkájuk ellenértékét sehogyan se akarja megadni az, aki arra illetékes. Ezek közzé az elégedetlenek közzé tartoznak első sorban a néptanítók, akiknek közhasznú munkásságát és munkájuk nagy becsét kétségbe vonni igazán megátalkodottság lenne. S ennek dacára azt látjuk, hogy az állam a néptanítókkal szemben rendkívül mostoha, a mi népnevelőink akkor, amikor egyes kevésbé értékes társadalmi rétegek az összetartás, a szervezkedés erejével kibírták küzdeni a jobb megélhetéshez szükséges minden eszközt, a néptanítók aránylag igen csekély fizetésből kénytelenek megélni és fedezni mindazokat a kiadásokat, amelyek egy magasabb rangú társadalmi állással, magasabb kulturális képzettséggel természetesen egyúttjárnak.

Lehetetlen, hogy a mostani nehéz viszonyok között az érző, gondolkozó művelt emberek rokonszenve a néptanítók felé ne forduljon. Még az a parlagi ember is, aki négy esztendei iskolába való kényszerítés után csaknem ugyanolyan nyersen kerül ki a kultura műhelyéből, mint ahogy oda bement, még az is megtudja becsülni a tanítót, késő öreg korában sokszor sóhajt fel: bárcsak tanultam volna, bárcsak jobban hallgattam volna a tanítónak a szavára! Mennyivel inkább megtudja becsülni a tanító nagy hivatását az az ember, aki a néptanítók munkája nyomán szerzi meg a megélhetés minden eszközét, akit a kultura tesz emberré s emel embertársai fölé. Nincs tehát senki az országban, vagy legalább nagyon kevesen vannak olyanok, akik ne tartanák jogosnak a néptanítók becsületos munkájának fokozottabb megbecsülésére irányuló kívánságukat.

Csakis az állam ez a rideg fiskális és finciális ésszel gondolkozó szervezet féltovázik, amikor a néptanítók szerényen elébe terjesztik a maguk kívánságait.

Csakis a miniszteri büroókban nem ismerik a nemzetek történelmét, amely azt tanítja, hogy a haladás országutján mindig a néptanító vitte elől a fáklyát. Csakis a miniszteri büroókban felejtkeznek meg Bismark mindenki által ismert mondasáról, hogy a francia-poros háborút a német iskolamesterek nyerték meg. Csakis a miniszteri büroókban nem ismerik Franciaország mai történelmét és nem tudják azt, hogy Franciaország dekadenciájának, erkölcsi züllésének a legfőbb előidézője az volt, hogy a francia néptanítók mostoha sorsukon segitendő teljesen a destruktív törekvések karjaiba vették magukat.

Franciaországban a néptanító viszi előre a nemzetközi romboló szociáldemokrácia zászlaját s ezért vált Franciaország szociáldemokrata állammá, amely dolog ha ideális tisztaságban valósulhatott volna meg, talán nem is volna veszedelmes, de mert az általános elégedetlenség talapzatán épült fel, maholnap a sirásója lesz a nagy francia nemzetnek, amelyet pedig a napoleoni idők óta a világ legelső nemzetének tartottak.

Vajjon erre a sorsra akarunk mi is jutni, hiszen csak a vak nem látja azt, hogy a germán fajok milyen rohamos gyorsasággal kerekednek a többi népfajok felé, mert nálunk a néptanító első ember a faluban s a néptanítói állás olyan egzisztencia, amely ha lukullusi kényelmet nem is ígér, de tisztos polgári megélhetést, megelégedettséget mindenkor biztosít.

Hol marad az osztóigazság akkor, amikor a kétkézi napszámosnak több jövedelme van, mint annak, akinek a kulturális fejlődés nyitogató kulcsa van kezében? Nem kétes értékű ígéretekért kérünk tehát a néptanítók részére az államtól, hanem kézzelfogható valóságot. A legnagyobb szigorúsággal elítéljük azt, ha a mi néptanítóink is franciaországi pályatársaik szomorú példáját követnék, de viszont még nagyobb szigorúsággal kell elítélünk azt, aki szűk látókörével, szűk markuságával odáig feszíti a húr, hogy a néptanítóknak innen s tova szükségük volna elkeseredettségükben a romboló törekvések katonáit segítségül hívni a maguk igazainak kiküzdésére. Adja meg tehát az állam mielőbb mindazt, ami a tanítókat megilleti: a tisztességes

megélhetés eszközeit, mert a néptanítókra nekünk nagyobb szükségünk van, mint a vontatcsövü ágyukra.

Rendőri megfigyelés alatt állott a négy rendőrségi újságíró.

Mert meg akarták szöktetni Szentpályi Sándort.

Páratlan szenzációja van ma a nagyváradai sajtónak. Az első pillanatban szinte hihetetlenül hangzik, de most már nyíltan bevallott tény, hogy a nagyváradai rendőrség a négy nagy napilap rendőrségi munkatársát csütörtök délután négy órától egészen péntek reggeli hét óráig állandó és szigorú megfigyelés alatt tartotta. Rendőrtisztek, detektívek és rendőrségi besugók egész hada leste a négy újságíró minden lépését, akiknek halvány sejtelmük sem volt arról, hogy most őrzik minden mozdulatukat.

Tulajdonképpen úgy az újságírók, mint a rendőrség részéről egy szenzációs ötlet keresztül viteléről volt szó. A szóban lévő újságírók, akik ma reggel 7 órakor szabadultak meg a rendőri kémleléstől, a következők: *Horkay Elemér* a Nagyvárad, *Emőd Tamás* a Nagyvárad Napló, *Mados Mihály* a Szabadság és *Papp Jenő* a Tiszántul munkatársa. Ez a négy ember egy briliáns csapást akart a rendőrségre mérni azzal, hogy a kórházban a letiltásban levő rabot, *Szentpályi Sándort* megszöktetik a kórházból. A sikasztó rabot, aki már teljesen visszanyerte testi erejét, föl akarták használni annak a dokumentálására, hogy milyen könnyelműen őrizteti a rendőrség a bűnösöket. Eszt a csapást az egyik rendőrtiszt bravurosan ki is védte volna, hogyha egyáltalán megtörtént volna.

Ez a rendőrtiszt *Bodó László* rendőrfelügyelő volt, aki a tervet forraló újságírókat állandóan szemmel tartotta. Mert az bizonyos, hogyha sikerül a tervet megvalósítani, akkor egy országos botrány hullámai csaptak volna föl a bihari metropolisból, amelyek egy hatalmas kacajban bélyegezték volna meg az egész rendőri intézményt.

Hogyan született a terv?

Azt talán fölösleges elmondanom ma, hogy ki volt ez a Szentpályi. Egyáltalán az ő egész kicsi karrier-története: hogy t. i. hadnagyból segédjegyző lett s mint ilyen lopott, sikasztott és végül egy kurtisánnal való szerelmeskedése után mellbe lötte magát, — mondom, mindez

Diósy Soma

cimfestő, zománc-tábla készítő

TELEFON 839.

Kérem csak a telefont használni.

végkép lezáródott, azzal a beismert vallomással, amelyet a rendőrtisztnak csütörtökön délelőtt bemondott. Ettől a perctől kezdve a rendőrség, illetve az ügyészség védece lett, akit a legszigoribban kellett őriztetni.

Már most itt kezdődött el a mi szereplésünk és ezzel a Szentpályi ügye egy egész más irányu oldalsapásra terelődött, t. i. arra az utra, amelyen a hivatalos funkcióját teljesítő rendőrség és a közérdeket képviselő sajtó munkásai találkoznak.

Ugyanis csütörtökön délután más-más időben kintjárt a kórházban Szentpályinál a Nagyvárad és a Tiszántul munkatársa. A sikasztó exhadnagy, aki a délelőtti folyamán *Schlögl* Fiala rendőrtisztnak már beismerte a lopást sem előttem, sem Horkay kollegám előtti abszolúte nem beszélt a letartóztatásról, sőt kérdésünkre — mert mi már tudtuk akkor a bűntényt — naiv boldogsággal rebegte:

— Oh igen! Vasárnap megtartom az esküvőmet s lehet, hogy még pénteken kimegyek innét egy s más ügyem rendbehozására.

Ezen a kijelentésén teljes joggal fenakadhat egy valamire való rendőri riportter esze és alighogy fölmelegünk délután a szokásos vizitre a rendőrségre, Horkay mester egy csöndes zugba odaint bennünket:

— Gyerekek, van egy fényes eszmém! . . . Szóktessük meg Szentpályit a kórházból! . . . Merész ötlet, de lesz belőle olyan rendőrségi botrány, amelyet még nem pipált ez az öreg rendőrség! . . .

Valamelyikünknek aggályai támadtak a büntető törvénykönyv ide vágó §§-ai miatt.

— Hiszen nem engedjük elszökni, csak kihozzuk a kórházból, ahol »letiltás« alatt áll. Fogadjunk egy fiakkert s ideszállítjuk a rendőrségre.

Ezután a gyors megbeszélés után kiki a dolga után látott, de titkon élt a remény bennünk, hogy abból lesz egy három hasábos szenzációs riportunk.

Elejtjük a tervet.

A terv alapos megbeszélésére Horkay mester randevut kínált föl a Szinuház-kávéházban esti nyolc órákor. S a négy riportter egy tükrös, intim szeparéban összeült a szenzáció megteremtésére.

Azonban bajok voltak. Részint az idő rövidsége, részint pedig előre nem látott személyes körülmények már az első pillanatban elárulták, hogy nehezen lesz valami a dolgból.

— Mert kérem — szólt Emőd, aki mellesleg mondva zseniális detektív — úgy áll a dolog, hogy esetleg maga Szentpályi nem akar megszökni. Lármát csap s akkor mi alaposan felszülünk. Viszont az is meglehet, hogy a rendőrség neszét veszi a dolognak s rajtunk üt akkor, amikor éppen Szentpályival tárgyalunk.

Az is fölvetődött, hogy hátha éppen ebben az időben már ő maga megszökött. Hiszen

maga az orvos egy fél óráig kereste a betegek között tegnap, amíg végre rátalált. Nem ismerte senki. Aztán meg mind a két kapu tárva-nyitva. Civilruhát bevihet neki a menyasszonya.

Horkaynak is elment a kedve. A felesége várta haza, hogy színházba kísérje s így aztán egy szomorú kapuciner lehajtása után iszavan yu képpel váltunk el. Vége a nagy nyári trükknek, nincs semmi! . . . Tessék szépen megdolgozni a komunkét: egy ember leesett a fáról. Bal-karja el tört. Mentők a biharmegyei köz-kórházba szállították. Rendőrség. Tessék szépen bemenni a redakcióba és írni erről a balesetről egy szép, könnyes cikket.

Dens ex machina.

Ilyen bosszus gondolatok között irtuk meg a péntek reggeli lapokba a rendőrségi riportokat. Persze álmodni sem mertük, hogy egy a rendőrségi folyosón folytatott, titkos és csöndes megbeszélésünket, valamint a Színház-kávéházban lezajlott vitánkat valaki elleste. Igen: valaki elleste és azonnal jelentette Bodó rendőrfelügyelőnek. Es ennek az áldott, jószívű ismeretlennek köszönhetjük, hogy most az egész tervet nyilvánosságra hozhatjuk.

Mi persze a legkevésbé sem törődünk tovább a dologgal, hanem mikor redakció után egy tizenegy órákor lementünk a Royalba, hát epedve sóvárogunk egy kis pihenés után.

«Gyanus.»

Hárman találkoztunk csak, mert Horkay hazament a nejével. Mi pedig betértünk a Sasba, hogy hallgassuk egy kicsit 36. Rác Lacit, a cigánykirályt.

Alig ülünk ott egy negyedórája, azonnal feltűnik a tuják alatt Bodó László karcsu alakja.

— Szervuszatok urak . . . Hogyan került össze ilyen szép számban a sajtó szólt nekünk.

Mi persze nem is gyanítottuk, hogy ő ezt célzattal kérdezi. Nagyon örvendtünk a szerencsének és ő is leült közzénk.

Azután elkísért bennünket hazáig. Közben a távoban egyszer láttam, hogy a poszt-nak ad valami utasítást. Az már persze egyáltalán nem tűnt fel, hogy ez a poszt elindul az egyik elbucszott kollegánk után.

Mindemellett mi még sem sejtettünk semmit. Csak tegnap délelőtt guayosan azt mondja nekem Ehrlich Imre, rendőrtiszt, amikor Bodó is jelen volt.

— Nos, megszökött Szentpályi?

Bodó titkon meglökte. Az persze azonnal elhallgatott. De aztán úgy egy óra múlva mindent tudtunk. Kísértek bennünket, vgyáztak ránk, hogy meg ne szóktessük a letiltott rabot.

Persze most már csak egy hatalmas kacaj az egész. Gratuláltunk egymásnak. Hanem az ijesztésnek meg volt a hatása: reggel 7 órákor a rab már a rendőrség zárkájában ült.

Maga a főkapitány helyett: s Jánosy

Gyula így nyilatkozott:

— Kétségtelen, hogy országos vicc lett

volna, ha a szóktetés sikerül. Büntetőjogi felelősség nem hárult volna sem Önökre, sem reánk. Mert önök ide hozták volna a rendőrségre, mi pedig megtettünk mindent, amit a paragrafus előír.

A magyar nemesség Cionban.

Most mikor hire jár, hogy *Herczel* Manó tanárt a király magyar bárói méltósággal fogja kitüntetni, érdekes kis összeállítás közöl az Alkotmány a zsidó bárókról és nemesekről. A liberális magyar éra valóságos sportot űz a zsidók nemesítéséből. *Herczel* Manó éppen a tizenkettedik zsidó báró lesz Magyarországon. Az »Alkotmány« következőleg sorolja föl a zsidó magyar bárókat:

Kisteleki *Lévay* baróságot kapott 1890-ben.
Tornyai *Schlossberger* (1890.)
Csetei *Herczog* (1904)
Madarasi *Beck* (1904.)
Gelsei és belisei *Héttmann* (1904.)
Gyulafalvi *Groedel* (1904)
Dirsztai *Dirsztay*
Hatvany Deutch (1908.)
Podrágyi *Popper* (1908)
Kornfeld (1909.)
Kohner (1912.)

Azok az új magyar bárói családok, amelyek a magyarsághoz való tartozásuk bizonyosságául megkereszelkedtek, természetesen ebben a kimutatásban sem szerepelnek.

Óriási a zsidó köznemesség száma. Csak egy töredékét közöljük az alábbi névsorban:

Begovári *Back*, surányi *Back*, *Bamberger*, csángó hétfalusi (!) *Baronyi* (Baron), zalai *Baronyi*, felsőványi *Baruch*, almási *Beck*, szegvári *Bernhard*, pusztakovácsi *Bien*, hevesi *Bischitz*, domonosi, *Brüll*, domonosi *Domanyi*, buziáki *Eisenstädter*, malomszegi *Elek* (Eskesz), újnapi *Elek* (Fbenspanger), jánosi *Engel*, cserkúti *Engel*, farkasházi *Fischer*, tóvárosi *Fischer*, bőcsi *Flesch* (Fenyves), nagysárdi *Frankl*, vasvári *Frankel*, tősségi *Freund*, maróthi *Fürst*, ludasi *Ganz*, marosváraljai *Glück*, tatai *Gold*, budai *Goldberger* (a család egyik ága Bethlentelvy), dévai *Gomperz*, botfai *Hüvös* (Fischl), pusztaszentpáteri *Herczel*, királdi *Hers* (Lukács miniszterelnök felesége ebből a családból való), alsódomborui *Hirschler*, vágújhegyi *Hoffmann*, haraazi *Jellinek*, nagyecseri *Kanitz*, krassói *Kerpely*, telpéci *Keppich*, znióbányai *Kramer*, megyeri *Krausz* (terliágon kibalt!), telcskai *Löbl*, kelenföldi *Lóti*, (Lőwy), illenci *Linczer*, csengeri *Mayer*, aradi *Neumann*, királyhalmi *Neumann*, gárdonyi *Neumann*, ormodi *Ormody*, (Ohrnteio), varpai *Palotay*, (Pollák), rét-sági *Pauncz*, szőlősi *Pfeiffer*, nemesdömölki *Pick*, Polányi (Pollák), tiszasülyi *Folnay* (Pollácsék), várhegyi *Rósa* (Rosenberg), sátorosdi *Rosenberg*, boglári *Simon*, lédeci *Schenk*, csepregi *Schäpringer*, mezencéfi *Schmötzer*, p-tényi *Schönfeld*, dombovari *Schulhof*, tancsikai *Schwarz*, szalkai *Schwarcs*, zimonyi *Schwarcs*, iloki *Spitzer*, gyövrári *Strasser*, szendrői *Szende*, erényi *Ullmann*, szétányi *Ullmann*, baranyavári *Ullmann*, sárvári *Ullmann*, szécsényi *Ullmann*, tenyvesi *Vécsey* (Kuhner), borostyánkői *Weisz*, szurdai *Weisz*, tolnai *Weisz* monori *Weitheimer*, mucsányi *Wohl*, újpesti *Wolfner*, zombori *Zboray*, alsódomboru *Zalán* (Hirschler.)

Feltétlenül sokkal többen vannak. S érdekes az, hogy míg a keresztény magyarság

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy a

„Szabadság“ kávéházat

megvettem és azt ünnepélyesen megnyitottam, a hol kitűnő tisztán kezelt saját termésű Tokaj hegyaljai boraimat nagyon jutányos árban szolgálom ki

(csak egy próba és mindenkit meg fog győzni a boraim valódisága). Naponta **Kovács István** jól szervezett zenekara játszik. A n. érd. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel

FRANCZÓVSZKY GYÖRGY

»Szabadság« kávéház tulajdonos. Nyitva éjjel-nappal. Állandó bérkocsistállomás.

nem nagyon törí magát a címerek után, a zsidóság Magyarország lakosságának egyhuszad része, valósággal sportot űz a minél csengőbb predikátumok összehordásából, ami azonban nem akadályozza meg abban, hogy tüntessen született, kizárólagos, előítéletektől ment, noch nic da gewesen demokrata mivoltával s hirdesse az irtó háborút a történelmi tradíciók ellen.

A török események.

Konstantinápoly, jul. 26.

Az albán bizottság tegnap este kilenc órakor különvonaton rendkívüli hatalmakkal Prisztinába utazott.

Konstantinápoly, július 26.

Miamil basa még mindig rosszul érzi magát és így nem vett részt a tegnapi minisztertanácson. A haditörvényszéket megszüntették.

Konstantinápoly, július 26.

(Este 10 óra.) A városban mindentelő nyugalom van. Az utcákon lovasdíjratok cirkálnak.

Konstantinápoly, július 26.

Beavatott körök figyelmeztetnek arra, hogy az igazi katonai ligát, amelynek neve Muhattara I-Vaton (A harc védelme) nem szabad összetéveszteni a Halas Kiarad (Honmentő) nevű tiszti szervezettel. Ez az utóbbi volt az, amely a tegnapi lapokban közzétett egy levelet, amelyben a kamarának 48 órán belül való feloszlását követeli.

Fellázadt az egész hadsereg.

Konstantinápoly, jul. 26.

A szmyrnai, szaloniki-i, monasztiri, üszkübi, konstantinápolyi és kisázsiai hadtest fentartás nélkül csatlakozott a forradalomhoz. Az ázsiai hadtest ígérte, hogy kellő pillanatban a felkelők mellé áll. Valamennyi hadtest közös manifestumot fog kiadni a kormányhoz és a nemzethez címezve. A mozgalmat lovasági tisztek indították meg.

Utcai harcok Pristinában.

Szaloniki, július 26.

A pristinai muteszarif a felkelőkhez csatlakozott. Az utóbbi 24 órában Pristina utcáin véres harcok folytak le a győzedelmesen előnyomuló arnauták és a csapatok közt. Mindkét részről százak estek el a csatában. Muhlisz bey, a pristinai helyőrség parancsnoka a rögtönítélő bíróság rendelkezéséből kifolyólag kétszáz lázadót kivégeztetett.

Abdurrahman effendi büntetőbíró házáat, aki ellen tegnapelőtt Elbasanban nyílt utcán revolvermerényletet követtek el, ma éjszaka felgyújtották. A bíró egy régi szolgája a lánokok közt lelte halálát.

Konstantinápoly, jul. 26.

Pristinába 10000 albán minden ellentállás nélkül vonult be. A csendőrök felügyelője az

albánokkal szövetkezett. Az inzurgensek hatalmukba kerítették a tegyvertárat, melyből bőségesen felfegyverkeztek. A felkelők Üszküb felé vonultak.

Királyi rendelet a szerb autonómiáról. A hivatalos lap tegnapi száma közli a királyi rendeletet, melyről távirati rovatunkban tegnap hírt adtunk.

A kormány félhivatalos lapja, a Magyar Nemzet vezércikkében magyarázza, hogy miért volt szükséges a királyi rendeletre. A magyarázat szerint a szerb egyház metropoliai tanácsa a felségjogoknak szegült ellene és ugyanez volt várható magától a kongresszustól is, amely már egyszer elkövetett hasonló tiszteletlenséget azaz nyílt ellenszegülést a királynak felségjogaiból folyó egyenes paraocsa ellen.

A szerb egyházi kongresszus tagjai teljes fegyelmességgel kiragadták főpásztoraik kezéből azokat a jogokat, amelyek a magas egyházi méltóságokat egyházi, közjogi és szervezeti alapon megillették. Az egyház beléletébe a pártoskodás révén bevonult a politika, még pedig kétféle politika. Az egyik kizárólag pártpolitika volt, melynek képviselői az egyház roppant javadalmainak kezelésével járó előnyöket a maguk pártcéljaira törekedtek felhasználni. A másik egyházi életben megengedhetetlen politikai célzat nemzetiségi politikának követése volt.

A rendelet különben meghagyja a kormánynak, hogy 1868: IX. t.-c. értelmében a szerb görög keleti egyházi kongresszus összehívása iránt annak idején intézkedjék. Ez a kongresszus fogja megállapítani az új szervezetet, amelyben biztosítékok lesznek arra, hogy a szerb egyház autonómiája és vagyona erkölcsi és anyagi ereje másra, mint kizárólag szerb egyházi célra felhasználható ne legyen.

Valami készül a külügyekben.

Karlsbadból jelentik: Berchtold gróf külügyminiszter lakást bérelt a Quirinál hotelben. Három hetet akart itt tölteni. Ma reggel a külügyminiszter sürgönyileg lerendelte a szállást. Berchtold gróf megszakitja nyaralását s nem mozdul Bécsből.

Értesülés szerint igen rövid időn belül jelentős, szinte súlyos lépések várhatók a külügyi politikában. Nem lehetetlen, hogy a hatalmak a balkán és a törökországi állapotra tekintettel, a hadakozó feleket békekötésre kényszerítik.

Mi lesz az ősszel? A politikai köröket ma már csak az őszi parlamenti kampány érdekli. A Ház tudvalevőleg szeptember 17-én ül össze, működése azonban akkor csak a delegációk tagjainak megválasztására fog szorítkozni. A botrányos jelenetek, az ellenzék kivételése s az ülésekből való kizárása valószínűleg meg fog ismétlődni, a harc azonban nem fog néhány nappal tovább tartani s akkor a Ház ismét elnapolja üléseit október 27-éig. Akkor kezdődik az igazi őszi kampány. A kormány mindenekelőtt betereszti a választójog reformjáról szóló törvényjavaslatot — mint azt első-

nek jelentettük — s ezzel kapcsolatban a kerületek új beosztása is meg fog történni. A 413 kerületet a kormány hír szerint száz kerülettel akarja szaporítani pedig talán eddig is van képviselőnk elég. Csak olyan van kevés, aki dolgozik is. Vagy az új száz kerületet a dolgozó képviselők részére tervezik?

Miből állott a színházi év repertoírja.

Hány darab ment. — Ki hányszor játszott. — Legnépszerűbb szindarabok. — Vendégszereplések.

A nagyváradi közönségnek kétségtelen, hogy legkellemesebb és legniveausabb színpad helye a színház. Messze fekvő vármegyékben is híre van annak, hogy Nagyváradon mennyire szeretik a színházat. Nincs az a színházi apróság, ami ne érdekelné ezt a hála, lelkes publikumot. A többi nagyobb vidéki városokból ilyenkor nyáron tömegesen fordulnak meg itt színészek, színgazdátok és az ember nem egyszer hallja tőlük a kávéházban az oszonnai kávé mellett:

— De boldogok lehettek ti ebben a városban! . . . Ilyen közönség kevés van az országban, amelyik ennyire szeretné a színészetet és a színészeket.

S meg kell adni, hogy meg is érdemlik ezt a szeretetet. Fiatalabb színészekről hallottam, hogy az emelkedésnek, a Budapestre jutásnak hidja Nagyvárad. Ide gravitál sok-sok igazi ambíció, mert a budapesti nagy színházak szemei állandóan rajta vannak Nagyváradon. Ezért van itt mindég forrongás s ezért szállít a körös-parti metropolis annyi kiváló színészerőt a fővárosnak.

Tehát úgy gondoljuk, hogy nem lesz érdektelen röviden és áttekintően ismertetni azt az anyagot, amit ez a gárda az idei szezonban feldolgozott. Itt állunk a színházi esztendő Szilveszter estéje előtt s ilyenkor mindenki szeret visszanezni egy percre az elmúlt esztendőre. — A közönség is, meg a színészek is. Az alábbi kis statisztika tehát föltétlenül aktuális és a közérdeklődés irányát igyekszik követni.

A szezon 1911. szeptember 16-án szombaton kezdődött a Cigányszerelem előadásával. Végződik 1912. augusztus 1-én. Tehát 10 és fél hónapig tartott. Ezalatt volt összesen 388 előadás. Ezek közül esti előadás 320 volt, délutáni pedig 60; ifjúsági 8. A társulat két előadást tartott Nagyszalonján (ápr. 11 és 12), egy pedig elmaradt a debreceni autókirándulás alkalmával (Rablólovag; márc. 30.) Egy mesedélután is volt, amelyet nov. 18-án tartott Balassa Jenő a Vigszínház művésze.

Az idényben 40 premier zajlott le, még pedig 14 dráma és színmű, 14 vígjáték, 11 operette és 1 énekes játék. Az új darabok névsorát a következőkben adjuk: (a darab mellett levő szám azt jelzi, hogy hányszor adták elő.)

**A legújabb
nyári czipő újdonságok**

**MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.
Szabott gyári egységáruk.
Telefon 687**

Telefon 687

Dramák és színművek: Rab órág 11, Cárno 6, Eva boszorkány 5, Szentbernáti barátok 4, Szerelm gyermek 4, Rossz pénz nem vész el 4, Frankturtiak 4, Rivalda 3, Hit és haza 3, Bűn virága 3, Kettő közül 3, Kém 2, Egy modern apostol 1, Ninon (1 felv.) 1.

Vígjátékok: Theodor és társa 8, Kegyelmes ur 5, Györgyike drága gyermek 5, Nemzetes asszony 5, Papa 4, Kiskávéház 4, Nincs tovább 4, Csitri 4, Gólya 4, Szent liget 3, Hölgyek öröme 3 Pajtások 1, Hitelezők (1 felv.) 1, Mayerék 2.

Operettek: Ártatlan Zsuzsi 28, Leányvásár 25, Kis gróf 22, Eszmadta 8, Adjutáns 5, Kis barátok 5, Crkus gyermek 4, Berkovics és társa 4, Bál az udvarnál 4, Csókszanatórium 4, Lengyel menyecske 6.

Énekes játékok: Iglói diákok 10

Repriz új betanulással 64 volt. Ebből operette 21, opera 6, dráma és színmű 19, vígjáték és bohózat 9, népszínmű 5, énekes játékok 4.

Operettek: Cigányszerelm 9, Madarász és Tavasz 7, Svirhákok 6, Luxemburg grófia és Tilos a esők 5, Cigánybáró, Babuska, Dollárkirálynő, Gül baba, Kornevillei harangok, Muzsikusz leány, Tatárjárás mindannyi 4, Elvált asszony, Ocsitos, János vitéz, Erdész leány 3, Vig özvegy, Ripp van Vinkle és Böregér 1.

Operák: Sevillai borbély 3, Troubadur 2, Toska, Paraszbecsület, Fauszt, Rigoletto és Carmen 1.

Dráma és színmű: Hamlet 5, Karenin Anna, Sárga lilium és Sasfók 3, Szegény ifjú története, II. Rákóczi Ferenc, Vasgyáros 3, Cyrano, Romeo és Julia, Kameliás hölgy, Tántrónő, Trilby, Aranyember, Bukov, Taifun, Rejtélyes ember, Bánk bán, Molnár és gyermeke, Boszorkány és Péntek este 1.

Vígjátékok: Constantin abbé és Szerencse fia 2, Annuska, Allamtitkár ur, Barátságból, Vigyázz a nőre, Ejen a király, Testőr, Cox és Box 1.

Énekesjátékok és népszínmű: Ezred apja 5, Csikós és a Peleskei nótárius 3, Piros bugyellár, Cigány, Falu rossza, Goldstein Számi, Ingyenélők, Csókonszerzett vőlegény 1.

A legnépszerűbb darabok voltak: Ártatlan Zsuzska, Leányvásár, Kis gróf, Rablólovagi Cigányszerelm, Iglói diákok, Theodor és Társa, Eszmadta.

Érdekes, hogy pl. eredeti magyar szerzőtől 40 darabot szerzett a színház s ez 164 előadást ért.

A legtöbb premiere októberben volt: 4. Még pedig: Theodor és társa, Szent liget, Iglói diákok és az Adjutáns.

A szereplő színésznők közül a legtöbbet T. Pogány Janka játszotta; összesen 185-ször lépett fel. Utána Zsigmond Anna következik 174 felépéssel; aztán Szőke Gizi 151. P. Pinter Margit 142. Horváth Mici 139. — Angyal Ilka 119. — Aranyosi Annus 116. — F. Károlyi Leona 94. — Szentgyörgyi Mártha 93. — Etsy Emilia 89. — M. Szirmai Hajnalka 87. — H. Körösi Juci 74. — Cs. Báthori Elza 34. — Polgár Mariska 32. — E. Kovács Mariska 12.

A férfiak közül: Ledvey Leó 294. — Pinter Dezső 283. — Sik Rezső 280. — Hunyadi József 253. — Kabos Gyula 239. — Gózon Gyula 216. — Nádasi Oszkár 212. — Vank István 178. — Turányi Alajos 168. — Megyasszai Jenő 165. — Ocskay Mihály 149. — Tóth Elek 141. — Miskay József 89.

Vendégszereplések bőven voltak. A számbeli adatokat mellőzzük, hiszen csak egy-két felépésről van szó. Négy estén át csak ketten játszottak: G. Kertész Ella és L. Batizfalvy Elza. Játszottak még: Küry Klára, Cs. Aczél Iona, B. Garzó Adél, Kelti Juliska, Horti Sári, Görög Olga, Cs. Novák Margit, Mezey Margit, Hegedűs Kornel, Mándoki Gizi, Szentgyörgyi Margit, Lónyai Piroška és Márkus Emma.

Férfiak: Binder Károly, Ujházy Ede, Góth Sándor, Szentgyörgyi István, Tanay Frigyes, Fenyvesi Emil, Balassa Jenő, Csikor Kálmán.

Három estére volt tervezve Csapó Jenő játéka s ebből csak kettőt játszott, mert a harmadik estén berekedt.

Ide tartoznak a társaságok is. Az olasz opera staggione 3 estén, a gyermek opera pedig négy estén. Feld Irén kamara társulata két estén szerepelt. Végül még kell említeni a box-meccseket is, melyek négy estén át izgatták a nyári közönséget.

Szedik a megyei adókat.

A főjegyző rendelete.

A vármegye közszükségleti alapja, melyről lapunk már annyiszor megemlékezett, még mindig pihen a belügyminiszteriumban. A miniszter késlekedése nagy zavarokat okoz a vármegyén, úgy hogy napok kérdése volna a megye fizetéseképtelensége. A költségvetésnek ily szokatlan késő időre való leküldése lényeges behatással van természetesen az adó forgalmára is, de különösen az adózókra, akik nagyrészt már elkészítették a maguk költségvetéseit.

A vármegyén most már nem hajlandók tovább várni a miniszter határozatát és a főjegyző a miniszter utólagos jóváhagyása reményében most rendeletet adott ki a járási főszolgabírókhoz.

A rendeletben többek között a következőket említi meg a főjegyző:

Bár a közszükségleti, az építkezési és kórház kitélepitési célokra megszavazott pótdó kivetése még belügyminiszteri jóváhagyást nem nyert, mégis tekintettel arra, hogy a vármegyei pótdó alapját képező 1912. évi állami egyenes adók kivetése ma holnap teljes befejezést nyer s annak eredménye a községek előjáróival legnagyobb részben közölve is lett, tekintettel továbbá arra, hogy a folyó évre megszavazott pótdó kivetése, a kivetési lajstromok felülvizsgálata, érvényesítése és a megállapított pótdók összegének a kir. adóhivatalnál leendő előirátása igen sok időt vesz igénybe, már pedig annak mielőbbi kivetése és előirátása a pótdóknak zavartalan behajtása és elszámolása céljából is feleltes kívánatos, szükségét látja annak, hogy a vármegyei pótdók a belügyminiszter utólagos jóváhagyása reményében már most kivettessenek.

E szerint felhívja a főszolgabírókat, hogy utasítsák járásaik minden községének előjáróit, hogy a folyó évre megszavazott 3 és fél százalékos közszükségleti, 1 és fél százalékos tiszti nyugdíj, fél százalékos elhagyott gyermekek segélyalapja, 2 és fél százalékos vármegyei építkezési és 1 és fél százalékos kórház építési pótdókat egyenként ugyan, de egy összegben mint vármegyei (közszükségleti) pótdókat az 1912. évre megállapított összes állami egyenes adók és pedig földadó, beleértve az önálló pusztai és rendszeres mezőgazdasági üzemterv szerinti erdőbirtokosok egész földadóját, továbbá házostály- és házberadó, még az ideiglenes adómentes eszményi házostály- és házberadó után is, bányaadó, I., II., III., IV. oszt. kereseti adó, tőkekamat- és járadékadó, nyilvános számadásra kötelezett egyletek és vállalatok adója, valamint a községek és egyházak mint erkölcsitűteltek és a községi és egyházi hivatalnokok adója után kilenc és fél százalékkal, mihelyt az állami adókivetési lajstromokat megkapják, azonnal vessék ki.

A községi előjárók a kivetési lajstromokat járási számvevő által a járási számviteli utasítás értelmében soronkívül azonnal köteles megvizsgáltatni és érvényesíttessé, úgy hogy legkésőbb folyó évi szeptember 1-ig feltétlen beérkezzenek az ügy az alicsánhoz.

Ez alkalommal figyelmezteti a főjegyző a főszolgabírókat, hogy a járási számvevő által megvizsgált és érvényesített kivetési lajstromokat hivatalánál össze ne gyűjtse, hanem azo-

kat a beérkezés sorrendjében haladéktalanul terjessze be.

Ez alkalommal felhívja még a főjegyző a főszolgabírókat, hogy figyelmeztessék a járási számvevőket miszerint a kivetési lajstromok megvizsgálásánál a legnagyobb lekiismeretességgel járjanak el, mert ellenkező esetben ellenük a legnagyobb szigorral fog eljárni.

Végül figyelmezteti a főszolgabírókat a rendelet, hogy az abban foglaltak szigorú betartásáról gondoskodják, a lajstromoknak idejében való beterjesztését minden további sürgetés bevárása nélkül eszközöljék és a mulasztó közegeket szigorúan bírságolja meg, mert egyes községek részéről már a múltban tapasztalt hanyag eljárást jövőben nem nézi el és azért első sorban a főszolgabírókat fogja felelősségre vonni.

A rendelet alapján minden vonalon megkezdődött a munka és hajtják az adót. Mire a miniszter intézkedése leérkezik az adó már be is lesz szedve, sőt talán ha szükség megkívánja, ugyancsak a miniszter utólagos jóváhagyása reményében a pénz egy részét már el is költik.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír.** Papp Miklós miniszteri tanácsos, kir. pénzügyigazgató hat heti szabadságát megkezdte, s elutazott Erdélybe.

* **A nemzetközi eucharisztikus kongresszus** tárgyában Bjelik Imre apostoli tábori vikárius a hadsereg kath. tagjaihoz épügy, mint a haditengerészetéhez pástorlevelet intézett. Ennek bevezető részében felhívja figyelmüket arra a nagy eseményre, amely szeptember hóban fog lezárni s amelyen a királytól és a királyi ház tagjaitól kezdve az egész katolikuság részt vesz, mint ugyanabban a hitben testvérek. Azután megemlékezik a hadsereg nagy hagyományairól, melyekkel legszébb harmóniában volt mindig a hitbűség és felszólítja, hogy jelenjenek meg küldöttségileg és egyenként a kongresszuson s a legfőbb hadur példáját követve tisztelegjenek kardjukkal a kereszt előtt és hajtják meg térdüket a segítő és vigasztaló Isten előtt. Az Országos Kath. Szövetség mint a magyar csoport központi bizottsága megkereste a honvédelmi minisztert, hogy a tiszti kar katolikus tagjait figyelmeztesse a kongresszusra. Jelentkezési határidő augusztus 5.

* **Kossuth Nürnbergben.** Kossuth Ferenc gróf Benyovszky Sándor és neje kíséretében Nürnbergbe érkezett. Kossuth holnap Bécsbe utazik és szombaton Budapestre érkezik.

* **Beültött szociálista népgyűlés.** A nagyváradi szociáldemokrata párt július 28-án délelőtt 10 órakor a Rhédey-kertben népgyűlést akart tartani a sajtószabadság érdekében. Bernáth József, Sichermann Mór és Beck Samu adták be a kérvényt a rendőrkapitányhoz a népgyűlés engedélyezéséért, melynek tárgya a párt-sajtó és a politikai helyzet. Jánossy rendőrkapitány helyettes azonban a népgyűlés megtartását nem engedélyezte, mivel — az indoklás szerint — a gyűlést egybehívni óhajtó vezetőség a jelenlegi izgalmas időkben nem bírja a népgyűlésen nagyobb számmal egybegyűlő közönség között a nyugalmat és a rendet fenntartani és nem képes a politikai izgalmak hatása alatt álló tömeget a közrendzavarás, testi sértések, vagyonrongálás és egyéb büntetendő cselekmények elkövetésétől visszahátartani.

* **Szent Anna ünnep az Orsolyánál.** Tegnap, Szent Anna napját nagy ünneppel tartották meg az Orsolya zárda templomában. Az ünnepélyes szentmisét Spett Gyula kanonok, a szent beszédet pedig Gálffy István tanár végezte.

* **Debrecen a honvédtüzérségért.** Debrecen város tanácsa erősen dolgozik most, hogy mint Nagyvárad, szintén kapjon honvéd tüzérezredet. Július 25-én foglalkozott a kérdéssel s nyomban terjedelmes feliratot intézett a honvédtüzerparancsnokhoz, amelyben rámutat, hogy legutóbb 8 milliót szavazott meg a katonák és katonák kórház építésére. Felajánlják a honvéd tüzérlaktanyát, továbbá a hadosztály parancsnokság és mellékhivatalai részére megfelelő irodai helyiségek felépítését.

* **Változások a szalontai főgimnázium tanártestületében.** A kultuszminiszter, mint a hivatalos lap tegnapi száma közli, Steiner Mór nagyszalontai főgimnázium rendes tanárát az erzsébetvárosi állami főgimnáziumhoz helyezte át és helyébe Acs Károly beszercei kir. kath. főgimnáziumi rendes tanár helyezte a nagyszalontai főgimnáziumhoz.

* **A honvédtüzérlaktanya tervvázlata.** A Nagyváradon építendő honvédtüzérlaktanya ügyében kiküldött vegyes bizottság katonai tagjai, élükön Bubics József mérnökkari századossal három napig dolgoztak nemcsak nappal, de az éjjel egyrészében is, a laktanya tervvázlatán, az u. n. vonalvázlatokon, amelyeket a tárgyaláshoz felvett jegyzőkönyvvel együtt terjesztettek a honvédelmi miniszter elé. Tegnap elkészültek a nagy munkával s bemutatták dr. Halász Géza honvédezdorvosnak, hogy orvosi szempontból nincs-e kifogása az egyes épületek elhelyezése ellen. Ma, szombaton délelőtt tartja záróülését a vegyes bizottság, amelyen megvitatják még a tervvázlatot. Amint a miniszter jóváhagyja a terveket, a város tanácsa betervezi az egész ügyet a törvényhatóság elé s valószínűleg még az ősszel megkezdik az építést.

* **Kinevezés.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter Prohászka Mária belényesi állami polgári leányiskolai helyettes tanítónőt ugyanazon iskolához a XI. fizetési osztályba segéd-tanítónővé nevezte ki.

* **Tanítók tanfolyama.** A nagyváradon iparos tanonciskola helyiségében, a vallásügyi miniszter rendeletéből tartott iparos tanonciskolai tanítói tanfolyam befejezést mert s a vizsgálatok fényes eredménnyel fogtak le. Jelen voltak a vizsgálaton Magyar Endre országos iparoktatási főigazgató és Tóth József miniszteri szakbiztos, Szűcs Izsó igazgató és a tanári kar. A tanfolyam mind a 41 hallgatója dicséretes eredménnyel végezte a tanfolyamot.

* **Felelősség a póthitel ügyében.** Balogh Dóme törvényhatósági bizottsági tag tegnap terjedelmes felelősségi beszédet adott Nagyvárad város azon határozata ellen, amelylyel a köztisztviselési intézkedések és utcaburkolatok készítésére 156,000 korona póthitelt szavazott meg. A felelősségi beszédben azt mondja, hogy az előtti évi 20000 koronából a gazdasági tanácsos tisztán tartotta a várost, míg most a mérnöki hivatal már öt hónap alatt elköltötte ezt az összeget s mégis piszkosok az utcák. A burkolásra pedig 100,000 koronánál többet kiadtak, felhatalmazás nélkül. A törvényhatóság ahelyett, hogy szigorú vizsgálatot indított volna, a kért 156,000 korona póthitelt megszavazta. Kéri a belügyminisztert, hogy a közgyűlés határozatát semmisítse meg s a legszigorúbb vizsgálatot rendelje el.

* **A közegészségügyi felügyelő Nagyszalontán.** Megírjuk, hogy a dr. Hajdu Imre közegészségügyi felügyelő a vármegyében vizsgálja a közegészségügyi állapotokat. A felügyelő tegnap Nagyszalontán járt, ahol minden nyilvános helyet megtekintett. Mindenütt kifogástalan rendet talált.

* **A katonák ivóvize.** A hetedik hadtest parancsnoka most értesítette a vármegyét, hogy Biharmegye területén legközelebb nagyobb szabású csapatgyakorlatok lesznek. Mivel pedig a katonák ilyen alkalommal vannak leginkább kitéve a megfertőzéseknek, a hadtestparancsnok az alispán figyelmét különösen az ivóvizre hívja fel. Az alispán tegnap az értesítés alapján rendeletet adott ki minden főszolgabíróknak, hogy a községekben az olyan kutakat, melyek teljesen kifogástalan ivóvízzel nem bírnak, megfelelő jelzőablakkal lássák el. A rossz ivóvízű kutakon

Nem ivóvíz.

feiratnak kell lenni. Eddig rendszerint csak magyarul volt e felirat, az idénytől kezdve azonban német, román és tót nyelven is ki kell írni a tiltó jelzést.

* **Lesuhant a lifttel.** Csütörtökön este szerencsétlenség történt az Adria malomban. Az egyik malommunkás, Agódi János a teherfelvonó liften a malom legfelső emeletéről a pincébe zuhant s erős zúzódásokat szenvedett. Agódi János a munkában kifáradt s dacára a tilalomnak nemcsak szóval let: kiadva, hanem a teherfelvonó oldalaira is ki van írva, hogy személyeknek a teherfelvonóra lépni is tilos, — azon akart felmenni az ötödik emeletre. Lent egyik munkás húzta a kötelet. Mikor már elérkezett a lift, még mindég húzta a lent levő munkás a kötelet, amire a lift tartó szij elszakadt. A most már szabadon álló lift erre iszonyu sebességgel zuhant alá a rajta levő Agódi Jánossal a pincébe s a szegény ember zúzódásokat szenvedett. A rendőrség megjelent a helyszínen s a sérültet beszállította a kórházba, egyben megállapította, hogy Agódi János saját könnyelműségével okozta a szerencsétlenséget. Sebesülése különben könnyebb természetű s egyáltalán nem életveszélyes.

* **Borzalmas robbanás.** A késő éjjeli órákban rettentő szerencsétlenségről kapunk hírt. Tegnap este 8 órakor a nagyváradon hegyen a Nagysötétág dűlőben, Wirt és Umlauf-féle szőlőben felrobbant egy 30 kg. puska-porot tartalmazó hordó, a mely lángokba borította a hordó körül levő Balog Juliánna és Borbála, Nagy Juliánna, Serban Juliánna munkáslányokat és a szerencsétlenséget okozó Farkas Gábor vincellért. A vincellér a viharágyut mutogatta a lányoknak s meggyújtott egy kanócot. A kanócról egy szikra pattant a nyitott hordóba és irtózatos dőrejjel explodált a hordó. A lányok ruhája meggyuladt s mint valami égő faklyák, úgy futkostak a hegyen örült ordítással. Este 10 órakor hozták be őket a kórházba. Mind eszméletlenül fekszenek. Sérülésük életveszélyes. A rendőrségről Ehrlich Imre ügyeletes tiszt s Jánosi Gyula főkapitányhelyettes jelentek meg. Ejjel fél 12 órakor dr. Kérchy Péter vizsgálóbíró és dr. Miskovszky kir. alügyész a rendőrséggel kimentek a helyszínre. A sérültek közül Balog Juliánna és a vincellér aligha érik meg a reggelt.

* **Versenytagyalás a hadapródiskolában.** A nagyváradon honvéd hadapródiskola parancsnoksága versenytagyalást hirdet az iskola részére az 1912. évi szeptemberől

1913. szeptemberig petrossényi darabos szén, fenyő gyújtó, bükk vagy cserfa és salgótarjáni darabos szén szállítására. A versenytagyalás augusztus 21-én délelőtt 9 órakor lesz a hadapródiskolában.

* **Halálozás.** Puska József városi adóvégrehajtó, tegnap, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése vasárnap délután lesz.

* **Középiskolai tanár,** ki a tanítás terén már hosszas és eredményes gyakorlattal bír, elvállal magánvizsgára készülő tanítványokat. Már eddig is többet vizsgáztatott le kitűnő sikerrel. Megkeresések Szaniszló utca 56. sz. alatti lakására intézendők. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyrőmű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények úgy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többé fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puska- és fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

x **A t. olvasóközönség** figyelmét felhívjuk a Teszler Simon-féle posztó nagykereskedő cég mai számunkban levő hirdetésére.

x **Egy szerény igényű** képezdész polgáristákat előkészít vagy irodai munkát elvállal. Cím a kiadóban.

Különleges felöltők, kosztümök blouzek és gyermekruhák a legnagyobb választékban

Spitzer Béla
női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és francia ruha-vállalat!!

Olcso szabott árak!

Középiskolai

magánvizsgára-, érettségire-, javító vizsgákra egész nyáron át készülhet a **dr. Kállay-féle szeminárium** (Budapest, IV. Kaplony-utca 5. Telefon 125-38.) Eredményei köztes tudomásulag kiválóak.

Automobil garage és fémtövede
Automobil gummik lerakata
Automobil javító műhely
Bér automobil
Automobil kellekek
Automobil gummi javító műhely
STERN, MEZEY-U. 1. Telefon 194.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: A cárnő (Márkus Emiliával.)
Vasárnap: A vasgyáros (Márkus Emiliával.)

Kovács karnagy ünneplése. Abból az alkalomból, hogy Kovács Mihály karmester utoljára dirigált Nagyváradon. A tegnapi előadásán a közönség többször meleg ovációban részesítette és a zenekarból babérkoszorút adtak át neki.

NYILTTÉR.

Érdeklődők

szíves tudomására, hogy hazaérkeztem. Fogműtermemet felszereltem a legkötőbbnek bizonyult anyagokkal és minden igyekezettel azon leszek, hogy megfizető bizalmukra továbbra is érdemes legyek.

Nagyvárad, 1912. július hó 16.

őzv. dr Deákné H. Zsuzsa

«A fog egészségügy» szerzője.

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

TÁVIRATOK.

Autó és kocsis szerencsétlenség.

Keszthely, jul. 26.

(Saját tud.) Vasárnap a város határában egy automobil, melyen 5-en ültek neki ment egy fának. Az autó felborult. A söfőr a gép alá került. Az utasok között volt egy alexandriai kereskedő is, aki a kezét és lábát törte. Sebesülése halálos. Ma ugyanazon helyen báró Prónay Ernő hajtatott el kocsin, mikor a lovak egy automobilról megijedtek és a kocsit felborították. A kocsis meghalt. A kocsis összetört, a báró is megsérült.

Kolera Csongrádban.

Szentes, július 26.

(Saját tudósítónktól.) Mindszent községében kolera lépett fel. Gagos Sámuel július 17-én gyanus körülmények között megbetegedett. A bakteriologia intézet vizsgálati eredménye ázsiai kolerát konstatált. Ma újabb megbetegedés történt. Jovai Jakabné 44 éves asszony betegedett meg kolera gyanus körülmények között.

Szentes, július 26.

(Saját tud.) A város polgármestere a lakosságnak rendeletet adott ki, melyben a kolera elleni védekezésre szólítja fel a népet.

Elfogott testvérgyilkos.

Fiume, jul. 26.

(Saját tud.) Pujanek Mátyást, akit a múlt héten atyja temetésén agyonütötte testvérét, ma Feistritzben elfogták. Pujanek felett a laibachi hatóság fog ítélni.

A paksi takarékpénztár válsága.

Paks, július 26.

(Saját tudósítónktól.) Ma az itteni takarékpénztárt valósággal megostromolták a betevők izgatottságát az idézte elő, hogy az elhalt igazgatónak Bun Guszlávnak 300000 korona olyan tartozása volt a takaréknál, melyről az igazgatóság nem tudott.

Hegyi Antal lemondása.

Csongrád, július 26.

(Saját tud.) Hegyi Antal főbíró ma beadta állásáról való lemondását. A lemondásra az készítette Hegyit, mert Hudó Mályás gazdálkodó a múlt héten felkereste és erőszakoskodott vele szemben, mire Hegyi Hudót kiutasította Hudó a főszolgabíróhoz tett panaszt Hegyi ellen. Ma ebben a dologban megidézte főszolgabíró a főbíró, aki erre beadta lemondását. Hegyi a főispán intervenciójára visza vonta lemondását.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Budapest

A gabonatözsden tegnap kisáé élénkebb volt a hangulat. Bácskai rossz hírekre a buza határidő árfolyama 5 fillérel emelkedett. Kész áru változatlan.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza 1913.	—	—	—	11.78
Októberi buza	—	—	—	11.46
Októberi rozs	—	—	—	9.31
Októberi zab	—	—	—	9.37
Aug. tengeri	—	—	—	8.80
Szept. tengeri	—	—	—	8.85
Májusi tengeri (1913)	—	—	—	7.40

Nagyváradon.

O-árakban kevés üzlet fordul elő. A malmok miután nagy liszt készlettel rendelkeznek, nem szívesen vásárolnak. Új árban viszont az eladók tartózkodók. Az árfolyamok többé-kevésbé javultak.

Árak:

Buza	—	—	—	11.38—11.38
Rozs	—	—	—	9.30—9.31
Árpa	—	—	—	10.—10.20
Zab	—	—	—	9.37—9.38
Tengeri	—	—	—	7.60—7.61

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	—	—	853.—
Osztrák hitelrészvény	—	—	—	652.50
Jelzálogbank	—	—	—	463.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	—	—	558.50
Városi vasút	—	—	—	412.—
Közuti vasút	—	—	—	765.50
Osztrák államvasút részvény	—	—	—	721.—
Salgótarjáni kőszén	—	—	—	753.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKIOS GYULA.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 10
V.-Velece	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velece	9 17	11 19	3 47	7 31	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 57	7 41	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 31
V.-Velece	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 38	10 38	3 08	5 28	9 08

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 50	9 10
Rontó	8 47	10 46	3 17	7 08	9 17
V.-Velece	9 00	10 59	3 30	7 20	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 30	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

A BIHARMEGYEI GAZDÁK ÁRU- ÉS HITELINTÉZETE RÉSZV.-TÁRSASÁG sertéshizlaldájában

az összes f. évi trágya eladó. Értekezhetni a részvénytársaság irodájában Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemű termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

Teleky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

Egy amerikai rendszerű, orgonahangú

HARMONIUM

keveset használt, igen olcsón eladó. Bővebbet WAGNER a „Hangszer Király”-nál országsszerte elismert legolcsóbb hangszeráruházában, Budapest, József-körút 15. (Gyorsjavító műhely.)

Hangszerekről fényképes árjegyzéket ingyen küld. Kézi harmóniumokban óriási raktár. Ne vásároljunk részletre!!

Ungváry és Tokai

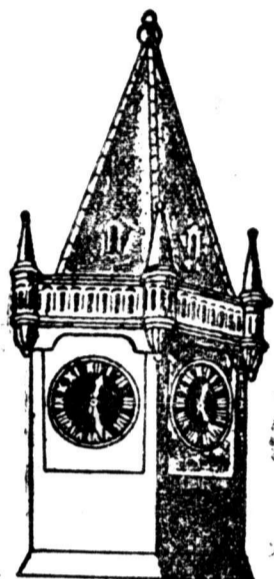
Bankbizományi birtokvasárlási, eladási és erdő becslési irodája

RAKÓCZI-UT 10. SZAM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725

Sarkady és Szánthó TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járáttal, réz kerekkel. Olcsó árak.
TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.
Villanyerő berendezés.
Arjegyék kívánatra.
Saját ház.

A Bihar megyei Gazdák Áru és Hítelintézete rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámítól váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

géperőre berendezett
ipartelepe

Szacs vay-utca 70. sz.

Telefon 10-87.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,
ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

: : felvétetik : :

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hév víz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió

liter víz mennyiség. Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pókró-czoz-szal hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirat, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az **Igazgatóság.**

PÜSPÖK-FÜRDŐ.

Állandóan tiszta vizü uszoda.
 Elsőrendü magyar konyha, valódi hegyi borok. Naponta frissen csapolt elsőrendü kőbányai „Polgári sör“. A vendégeket Dankó Kálmán szegedi zenekara szórakoztatja.
 Mérsékelt áru kényelmes szobák. Minél számosabb látogatást kér:

DANCS ISTVÁN
 bérló.

Tisztelettel értesitem a n. é. vevő közönséget, hogy a **Teszler Simon posztó kereskedőt** kiegyeztettem, a **csődtömeget átvettem és azt rendkívüli leszállított áron kiárusítom.** A csődtömeg a következőket tartalmazza: lüszter-, angol-, scott- és honi divatszöveteket. Fekete- és kék kamgárnokat, női costum divatkelméket, mellényeket, schiffonokat, bélesárukat, **szabókellékeket** és mindezen árukat **gyári áron alul kiárusítom** u. m.:

egy teljes ötönnyek való 3 mtr. már	K 02-40
« « « jobb minős. div. 3 mtr.	K 06-60
« « « finomabb « « 3 «	K 12-—
« « « angol divat 3 «	K 19-—
« « « legfinomabb « «	K 28-—

a fekete- és kék kamgárnokat ugyan ilyen gyári áron alul

jóval olcsóbban lesznek kiárusítva. Egyben ajánlom a n. é. vevőközönségnek az összes raktáromban levő szövetekhez a hozzávalókat, azaz a szabókellékeket a legfinomabb kivitelben, a legolcsóbb áron, u. m.:

egy már nagyon jó hozzávaló	K 4-50
« finomabb «	K 5-50
« egész finomabb «	K 7-—
fekete szalonhoz legfin. «	K 8-—

Mínthogy az üzlethelyiséget november 1-én át kell adnom, tisztelettel kérem a n. é. közönséget mielőbb egy próba bevásárlással megtisztelni. Teljes tisztelettel

Schwarz Kálmán és Teszler Simon

Zöldfa-utca 21. sz.

JÉGSZEKRÉNYEK, FAGYLALT-GÉPEK, PERMETEZŐK

legnagyobb
választékban
Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

különlegességek
vaskereskedésében
Telefon 390.